

Nederlands politieonderwijs en -onderzoek in context

Een (inter)nationale verkenning

Mauro Boelens en Ronald van Steden

November 2018

Inleiding

Het geweldsmonopolie en de omvangrijke sanctioneringsmacht van de politie zorgen voor een bijzondere positie in de samenleving. De Nederlandse politie staat midden in de maatschappij, waarbij zij met de burger en andere partners de samenleving veilig en leefbaar probeert te houden. Aan de andere kant verwacht de Nederlandse samenleving van de politie dat zij niet alleen haar taken professioneel en adequaat uitvoert, maar ook dat politiefunctionarissen zich professioneel gedragen en op de hoogte zijn van hun taken en bevoegdheden.¹ Aspiranten komen als politieprofessional van de opleiding af, waarbij hij of zij de wet kent, deze weet toe te passen in de praktijk, en in staat is die kennis op voldoende niveau mondeling en schriftelijk te vertalen.

Kwalitatief hoogwaardig politieonderwijs speelt verder een essentiële rol bij de ontwikkeling van de professionaliteit, het vakmanschap en de weerbaarheid van politiefunctionarissen. De kwaliteit van het politieonderwijs is daarmee belangrijk voor zowel de professionaliteit van de politieorganisatie en haar medewerkers² als voor het overheidsgezag en voor de maatschappij.³ Het politieonderwijs in Nederland heeft van oudsher een aparte positie binnen het onderwijsstelsel, omdat de verantwoordelijkheid bij de minister van Veiligheid en Justitie is belegd en niet bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

Deze notitie geeft een beschrijving van het Nederlandse politieonderwijs – en aanpalend het politieonderzoek. Daarna geven we aan hoe het onderwijs en onderzoek bij de brandweer en bij Defensie, als twee aanpalende organisaties, is georganiseerd. Tot slot geven we een indruk van het politieonderwijs in Engeland & Wales en in Noorwegen, omdat beide landen druk doende zijn met het op een hoger plan trekken van dit type onderwijs.

Het Nederlandse politieonderwijs en -onderzoek

De Politieacademie

Politiewerk wordt gezien als mensenwerk en daarbij is de rol van de Politieacademie in onderwijs en kennisontwikkeling essentieel.⁴ De Politieacademie heeft als doel de professionaliteit en het lerend vermogen van de politie te bevorderen en levert hierbij onderwijs en onderzoek dat aansluit op (toekomstige) maatschappelijke veranderingen en de beroepspraktijk.⁵ Het ontwikkelen van kennis over het politievak en het uitoefenen van de politietaak horen hierbij. De Politieacademie leidt per jaar 15.000 ongeveer politiemensen op en levert daarmee een belangrijke bijdrage aan de vorming van politiefunctionarissen en leidinggevenden.⁶ Dit houdt in dat er jaarlijks gemiddeld 2.000 nieuwe agenten worden opgeleid en personeel wordt bijgeschoold. Daarnaast verzorgt de academie leiderschapsleergangen op operationeel, tactisch en strategisch niveau.

¹ Gesprek tussen Peter IJzerman en Willem Woelders over het Politieonderwijs in de rubriek 'Brandende Kwesties', het *Tijdschrift voor de Politie*, 75 (6), 14-15.

² Reenen, P. van (2012). 'Tussen politiepraktijk en politieopleiding'. Professionalisering en socialisatie', *Cahiers Politiestudies*, 22 (3), 131-142

³ Inspectie Veiligheid en Justitie (2015). *Toezichtkader Politieonderwijs*. Den Haag: Ministerie van Veiligheid en Justitie.

⁴ Politie (2014). *Inrichtingsplan Nationale Politie*. Den Haag: Rijksoverheid.

⁵ www.politieacademie.nl/politieacademie/Pages/Missie-en-visie.aspx

⁶ Inspectie Veiligheid en Justitie (2015).

In het Inrichtingsplan van de Nationale Politie (2012) heeft de minister richting de Tweede Kamer aangegeven dat de Politieacademie wordt ingebed binnen het nationaal politiebestedel. Het plan benadrukt dat goed politieonderwijs en systematisch, kwalitatief hoogwaardig, onderzoek beide noodzakelijke voorwaarden vormen voor verdere ontwikkeling van het politievak.⁷ De academie is met de invoering van de Politiewet 2012 omgevormd tot een zelfstandig bestuursorgaan en behoudt zo haar onafhankelijke positie die nodig is voor de aansluiting op het reguliere onderwijs. Deze aansluiting moet ook bijdragen aan de mobiliteit van mensen binnen en buiten de politieorganisatie, een brede inzetbaarheid van het politiepersoneel en de kwaliteit en de flexibiliteit van de politie als geheel.⁸ Het politieonderwijs hoort dus niet in een vacuüm te opereren.

Het stelsel van politieonderwijs

Om toegang te krijgen tot een politieopleiding, moeten studenten zijn aangesteld bij de politie. Zij doorlopen hiervoor een uitgebreid selectieproces, waarin hun geschiktheid – fysieke en mentale fitheid, veiligheidscheck – voor het politiewerk wordt getest. Als een student zich wil aanmelden bij de politie gaat hij of zij het traject van Basis Politieonderwijs (BPO) in, waar leren op het opleidingsinstituut wordt afgewisseld met leren in de praktijk.⁹ Het BPO biedt onderwijs aan mensen die starten met een baan bij de politie, op mbo-, bachelor- en masterniveau en is gericht op het verwerven van startbekwaamheid in het generieke politieberoep. Bij succesvolle afronding geeft het BPO toelating tot de politiepraktijk.

Verder verzorgt het BPO de Algemene Opleiding Politie Vaardigheden (AOPV) voor aankomende Intake & Service Medewerkers, specialisten op gebieden zoals cybercrime, forensische opsporing en de opsporing van financieel-economische criminaliteit.¹⁰ Aansluitend op de AOPV volgen studenten hun modules binnen het Vakspecialistische Politieonderwijs (VPO). Zij kunnen zich specialiseren op gebieden als crisisbeheersing, handhaving, opsporing, intake & service, noodhulp en leiderschap.¹¹ Hiermee is het VPO verantwoordelijk voor het verzorgen van politieonderwijs gericht op het verwerven van startbekwaamheid in specifieke beroepen en taken binnen de politie. Daarnaast draagt het VPO bij aan de verdere ontwikkeling van vakbekwaamheid van politiemensen. Er is sprake van een groot aantal verschillende opleidingen die qua opleidingsduur erg verschillen, variërend van enkele dagen tot meerdere jaren.

Niveaubepaling van het politieonderwijs

Het Nederlands Kwalificatieraamwerk (NLQF) is een niveaubepaling van alle mogelijke opleidingskwalificaties – van basiseducatie tot doctoraat – en beschrijft per niveau de bijbehorende (benodigde) kennis en vaardigheden.¹² Het Nederlands Kwalificatieraamwerk NLQF maakt formele, door de overheid gereguleerde, kwalificaties en non-formele, private kwalificaties met elkaar vergelijkbaar. De meerwaarde van het NLQF is het bieden van transparantie in de opleidings- en trainingsmarkt. Een NLQF inschaling vertelt niet zozeer iets over de geleverde studie-inspanning of studie-inhoud, maar over wat iemand kan en weet als een bepaald leerproces is afgerond.¹³

Om in te kunnen stromen als politiemedewerker bij de politie is een NLQF van MBO-niveau drie nodig. Een allround politiemedewerker wordt ingeschaald op niveau vier. Voor leidinggevende functies, recherchefuncties en senior-politietaken is niveau vijf vereist (vergelijkbaar met HBO-niveau). De

⁷ Politie (2014).

⁸ Inspectie Veiligheid en Justitie (2015).

⁹ www.politieacademie.nl/onderwijs/studeren; <https://thesaurus.politieacademie.nl/Thesaurus/Term/10772>

¹⁰ Politie (2018). *Jaarverslag Politieacademie 2017*. Apeldoorn: Politieacademie

¹¹ www.politie.nl/themas/politieonderwijs.html

¹² NLQF. (2017). *Het Nederlands Kwalificatieraamwerk*. 's-Hertogenbosch: Nationaal Coördinatiepunt NLQF.

¹³ Politieonderwijsraad. (2017). *Kwalificaties en opleidingsmogelijkheden voor het wijkagentschap van 2025*. Den Haag: Politieonderwijsraad.

Bachelor of Policing aan de Politieacademie zit op niveau zes binnen het Nederlands Kwalificatie-
raamwerk en richt zich op 'het kunnen ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van een plan voor een
risicovolle operatie'.¹⁴ Het aanbod van de Master of Science in Policing¹⁵, de Master Strategisch
Leidinggeven, de Master Tactisch Leidinggeven, de Recherchekundige Master en de Master of Crisis and
Public Order Management¹⁶ valt tot slot onder niveau zeven van de NLOF. Op het masterniveau gaat het
om het aanleren van gespecialiseerde probleemoplossende vaardigheden, hogere leidinggevende
vaardigheden en het ontwikkelen en integreren van (nieuwe) expertise.

Toezicht, kwaliteit en beoordeling

De kwaliteit van het politieonderwijs en de examinering daarvan zijn belangrijke voorwaarden voor het
opleiden van vakbekwame politiemedewerkers en voor een professionele politieorganisatie.¹⁷ Daarom
heeft de Inspectie Veiligheid en Justitie de wettelijke taak om toezicht te houden op de kwaliteit van de
taakuitvoering en de naleving van regels en normen binnen het politieonderwijs. Daarbij signaleert de
inspectie risico's en zet zij eventueel aan tot verbetering.¹⁸ De unieke monopoliepositie van het
politieonderwijs beperkt echter de effectiviteit van het toezicht daarop. Studenten en eenheden kunnen
immers niet kiezen voor een andere onderwijsinstelling dan de Politieacademie. Ook het sluiten van
negatief beoordeelde opleidingen kan niet, omdat dit directe gevolgen heeft voor de continuïteit van de
taakuitvoering van de politie. Met andere woorden: het is voor de Inspectie (bijna) onmogelijk om
sancties op te leggen op het moment dat de Politieacademie ondermaats zou presteren.

De Inspectie beoordeelt een politieopleiding op basis van drie primaire kwaliteitsaspecten:
aansluiting op de beroepspraktijk, programma en examinering, en kwaliteitsborging en naleving van
wettelijke vereisten.¹⁹ Het gaat hierbij om vragen zoals of afgestudeerden alle benodigde comptenties
hebben meegekregen, het programma logisch in elkaar zit, leerdoelen worden gehaald, de
studiebelasting van studenten conform beschrijving is en of examens toetsen wat ze moeten toetsen. Bij
de beoordeling van kwaliteitsborging en opbrengsten kijkt de Inspectie ook of er bij de opleidingen een
functionerend kwaliteitszorgsysteem aanwezig is.

Verder adviseert de Politieonderwijsraad de minister ten behoeve van het regeringsbeleid met
betrekking tot het Nederlands politieonderwijs.²⁰ Deze raad is een wettelijk adviesorgaan van de
minister van Justitie en Veiligheid en tevens een overleg- en afstemmingsorgaan tussen direct en
indirect betrokkenen bij het politieonderwijs. De Politieonderwijsraad houdt zich met name bezig met
een kwaliteitsstructuur gericht op arbeidsmarktontwikkelingen, eisen die gesteld worden aan
beroepspraktijkvorming, het zoeken van aansluiting tussen politieonderwijs en regulier onderwijs, en het
geven van advies over de Strategische Onderzoeksagenda van de politie. Deze agenda is een instrument
om meer samenhang en meer focus in het onderzoek aan te brengen en om de doorwerking naar het
onderwijs, het beleid en de beroepspraktijk te verbeteren.²¹ De agenda noemt verschillende thema's die
voor de komende jaren bijzondere aandacht verdienen en wordt eens in de vier jaar door de Politie-
academie opgesteld en bekrachtigd door de Minister van Justitie & Veiligheid.

¹⁴ Heinen, J., & Peeters, H. (2018). 'Higher Police Education in the Netherlands'. In C. Rogers & B. Frevel (red.), *Higher Education and Police*. Londen: Palgrave MacMillan, 223-245.

¹⁵ Deze master is in samenwerking met de Canterbury Christ Church University in Groot-Brittannië.

¹⁶ Deze opleiding wordt aangeboden door het Instituut Fysieke Veiligheid (zie ook hieronder).

¹⁷ www.inspectie-jenv.nl/toezichtgebieden/p/politie/politieonderwijs

¹⁸ Inspectie Veiligheid en Justitie (2015).

¹⁹ Inspectie Veiligheid en Justitie (2015).

²⁰ www.politieonderwijsraad.nl/

²¹ Politieacademie (2015). *Strategische onderzoeksagenda voor de politie 2015-2019*. Politieacademie.

Politieonderzoek

Het Onderzoeksprogramma Politie en Wetenschap (P&W) vervult een brugfunctie tussen wetenschap en de praktijk van de politie.²² Wetenschappelijk onderzoek moet binnen dit programma bijdragen aan een daadwerkelijk betere politiepraktijk. P&W zorgt elk jaar voor de verdeling van onderzoeksprojecten op het gebied van politie en veiligheid over universiteiten en andere organisaties. De thema's in de genoemde Strategisch Onderzoeksagenda gelden als basis voor deze jaarlijkse *call*, waarbij de beste voorstellen subsidie krijgen. Binnen de politieacademie bestaat er een groot aantal lectoraten – Openbare Orde & Gevaarbeheersing, Criminaliteitsbeheersing & Recherchekunde, Politiegeschiedenis, Weerbaarheid & Integriteit, Waardevolle Praktijkontwikkeling, en andere – die met hun onderzoekers verbindingen leggen met het werkveld, hogescholen en universiteiten.²³ De activiteiten van de lectoraten zijn erop gericht nieuwe inzichten te ontwikkelen ten behoeve van de kennis en praktijk van de politie en haar medewerkers.

Onderwijs en onderzoek bij de Nederlandse brandweer

De brandweer

Het brandweeronderwijs is erop gericht om (vrijwillige) professionals competent en vakbekwaam te maken.²⁴ De inhoud van de opleidingen, evenals de hierbij te verwerven competenties, zijn afgeleid van de door de minister van Veiligheid en Justitie vastgestelde kwalificatiedossiers die periodiek worden geactualiseerd. De structuur van de opleidingen hangt nauw samen met wat er nodig is in de praktijk. Het onderwijs richt zich niet alleen op theoretische kennis, maar ook op de praktische vaardigheden, persoonlijke eigenschappen, ervaring, houding en motivatie die nodig zijn om het brandweervak goed te kunnen uitvoeren.

Naast het vakbekwaam maken van brandweerprofessionals moeten zij ook vakbekwaam blijven. Er wordt hier onderscheid gemaakt tussen oefenen en bijscholen. Oefenen is het periodiek onderhouden van vaardigheden om de brandweerfunctie op het vereiste niveau te kunnen blijven uitoefenen. Bijscholen is het aanleren van nieuwe kennis, inzichten en vaardigheden met als doel om de bestaande vakbekwaamheid te actualiseren of op een hoger niveau te brengen. Een belangrijk verschil met oefenen van vaardigheden is dat bijscholing zich richt op thematische kennisoverdracht rondom nieuwe ontwikkelingen (bijvoorbeeld de komst van elektrische auto's) en het aanleren van nieuwe vaardigheden die daarbij horen.

Het stelsel van brandweeronderwijs

De brandweer kent 32 functies, verdeeld over zeven rangen: brandwacht, hoofdbrandwacht, brandmeester, hoofdbrandmeester, brandweercommandeur, adjunct-hoofdcommandeur en hoofdcommandeur.²⁵ Het stelsel van brandweeronderwijs is verdeeld in twee delen: de basisopleidingen voor (hoofd)brandwacht en brandmeester worden verzorgd door de Regionale Opleidingsinstituten (ROI). De vervolgopleidingen, ofwel officiersopleidingen, worden verzorgd door de Brandweeracademie, als onderdeel van het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV).

Om toegang te krijgen tot een brandweeropleiding moeten beginnend beroepsbeoefenaars beschikken over minimaal aantoonbaar VMBO werk- en denkniveau, medisch goedgekeurd worden en voldoende resultaat hebben bij de selectietest c.q. proeve van bekwaamheid.²⁶ Om volledig inzetbaar te

²² www.politieenwetenschap.nl/over-ons/; Janssen, J. H. L. J., & Venderbosch, A. (2014). 'Kroniek: politie en wetenschap'. *Tijdschrift voor Criminologie*, 56 (1), 81-90

²³ www.politieacademie.nl/kennisenonderzoek/Onderzoek/onderzoekers

²⁴ IFV (2016a). *Onderwijs- en Examenreglement Brandweeronderwijs*. Arnhem: Instituut Fysieke Veiligheid.

²⁵ www.ifv.nl/opleidingen/Paginas/Kwaliteitsinstrumenten-Brandweerpersoneel.aspx

²⁶ www.brandweer.nl/haaglanden/werken-bij-brandweer-haaglanden/opleiding

zijn voor de brandweer moet het diploma Manschap-A worden behaald. Als Manschap-A vervul je de rol als brandwacht. In de opleiding wordt een manschap opgeleid om met een brandweereenheid, onder leiding van een bevelvoerder, een incident te bestrijden. In de opleiding moeten vier specifieke taken binnen een incident worden beheerst. Het gaat om brandbestrijding, (technische) hulpverlening, ongevallen met gevaarlijke stoffen en assistentie bij waterongevallen.²⁷ De opleiding duurt in totaal 14 maanden. De eerste vijf maanden wordt aandacht besteed aan de kerntaak: brandbestrijding. De negen maanden daarna wordt verder ingegaan op de andere drie taken.

Aansluitend op de opleiding van Manschap-A kan de brandweerprofessional zich verder ontwikkelen in verschillende specialistische opleidingen zoals chauffeur, duiker, adviseur gevaarlijke stoffen, instructeur, enzovoort.²⁸ Een vervolgopleiding op Manschap-A (brandwacht) is de opleiding tot bevelvoerder: de brandmeester. Dit is tevens de hoogst mogelijke opleiding die op regionaal niveau gerealiseerd kan worden. De bevelvoerder is bij kleine incidenten vaak als enige ter plaatse. Bij middelgrote of (zeer) grote incidenten is hij vaak als eerste leidinggevende ter plaatse en is daarbij bepalend voor de (initiële) brandweerinzet.

Instituut Fysieke Veiligheid en de Brandweeracademie

Het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) is een landelijke ondersteuningsorganisatie voor de veiligheidsregio's en hun veiligheidspartners. Deze organisatie stelt dat de veiligheid toeneemt als de afzonderlijke crisisorganisaties goed zijn toegerust voor hun taken bij rampen en crises, uitgebreide kennis hebben over elkaars competenties, kunnen beschikken over een actueel informatiebeeld, en maximaal getraind zijn in het structureel samenwerken.²⁹ Het IFV heeft dan ook als wettelijke taak om de landelijke veiligheidsregio's te ondersteunen en de brandweer te versterken bij rampenbestrijding en crisisbeheersing.³⁰ Conform de Wet veiligheidsregio's is het IFV verantwoordelijk voor het ontwikkelen en in stand houden van expertise door middel van het verzamelen en beheren van relevante kennis. Daarom verricht het IFV waar nodig toegepast wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening.³¹ De Brandweeracademie is onderdeel van het IFV en heeft als taak brandweered medewerkers en mensen werkzaam binnen rampenbestrijding en crisisbeheersing vakbekwaam te maken en te houden. Het instituut richt zich hierbij op het ontwikkelen en verzorgen van officiersopleidingen en diverse specialistische opleidingen binnen de brandweer.³² Daarnaast legt het instituut zich toe op verschillende bijscholingsactiviteiten, in de vorm van cursussen en/of praktische workshops. Tevens verzorgt de Brandweeracademie een breed spectrum aan opleidingen en bijscholingen voor andere partners dan de veiligheidsregio's, zoals de politie, marine, Rijkswaterstaat, Dienst Justitiële Inrichtingen en de Belgische brandweer.³³

Brandweeronderzoek

Aan het IFV is een groot aantal onderzoekers verbonden, allen gespecialiseerd in (fysieke) veiligheid. Zij voeren in opdracht onderzoek uit voor publieke en private opdrachtgevers en zijn verbonden aan de lectoraten Brandpreventie, Brandweerkunde, Crisisbeheersing en Industriële veiligheid en Transportveiligheid.³⁴ Deze lectoraten en de daarbij behorende kenniskringen beogen een optimale

²⁷ IFV (2017). *Kwalificatiedossier Manschap*. Arnhem: Instituut Fysieke Veiligheid.

²⁸ www.ifv.nl/opleidingen/Paginas/Kwaliteitsinstrumenten-Brandweerpersoneel.aspx

²⁹ IFV (2016b). *Jaarplan en begroting IFV 2017*. Arnhem: Instituut Fysieke Veiligheid

³⁰ www.rijksoverheid.nl/contact/contactgids/instituut-fysieke-veiligheid-ifv

³¹ Artikel 86 van Wet veiligheidsregio's 2010.

³² www.ifv.nl/Paginas/Brandweeracademie.aspx

³³ IFV (2016b).

³⁴ www.ifv.nl/adviesennovatie/Paginas/Onderzoek.aspx

interactie tussen onderzoek, onderwijs en beroepspraktijk tot stand te brengen, om zodoende een bijdrage te leveren aan de verdere professionalisering van hulpverleners. Ook zijn de lectoraten ingesteld om de kennisinnovatie te versterken, door gericht samenwerkingsverbanden aan te gaan met hogescholen en universiteiten, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties, en daarbij ook de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren.³⁵ De resultaten uit onderzoeken worden vertaald naar onderwijscontent op het gebied van risicobeheersing, brandverloop, repressie en preventie. Het IFV zorgt ervoor dat onderzoeksbehoeften uit het veld worden opgepikt en dat de recente inzichten uit onderzoek direct praktisch worden toegepast. Het stabiliseren en het verhogen van het veiligheidsniveau van professionals vereist immers gericht investeren in onderzoek en kennisontwikkeling, waardoor hun deskundigheid en vaardigheden om adequaat te kunnen handelen bij rampen en crisis worden vergroot.³⁶

Onderwijs en onderzoek bij Defensie

Het stelsel van Defensieonderwijs

Iedereen die solliciteert naar een militaire functie doorloopt een selectie- en keuringsproces.³⁷ Het gehele traject bestaat uit een administratieve voorselectie, psychologisch onderzoek, aanstellingskeuring, veiligheidsonderzoek en een arbeidsvoorwaardengesprek. Afhankelijk van leeftijd en opleidingsniveau wordt iemand binnen Defensie gevormd tot militair met een bepaalde rang. Er is veel aandacht voor opleidingen. Die beginnen met een basisopleiding tot militair. Daarna volgen opleidingen om iemand geschikt te maken voor een bepaalde functie of uitzending.³⁸ Militairen krijgen hun opleiding bij het krijgsmachtdeel – Marine, Landmacht, Luchtmacht en Marechaussee – waar ze gaan werken. Officieren volgen hun opleiding aan de Defensieacademie die opleidingen op wetenschappelijke bachelor- en masterniveau kent.³⁹ Daarnaast is het mogelijk om medische opleidingen bij Defensie te volgen.⁴⁰

Voor iedereen die als militair bij Defensie wil gaan werken is het verplicht om twee opleidingen te volgen: de Algemene Militaire Opleiding (AMO) en de Functie Opleiding (FO).⁴¹ Tijdens de AMO staat de militaire omvorming centraal, wat betekent dat er bewust wordt omgegaan met het feit dat het werk als militair anders is dan het 'gemiddelde' werk. De opleiding duurt vier maanden. In die vier maanden wordt getraind in de onderdelen zoals bivak, gevechtsopleiding, leren schieten, hindernisbaan, kaartlezen, militair recht en ethiek.⁴² Verder wordt er aandacht besteed aan mentaal en fysiek zware, grensverleggende activiteiten. Bij het succesvol afronden van de AMO gaat het traject van FO van start. Tijdens deze opleiding wordt er gedurende drie tot zes maanden verder ingegaan op het gekozen vakgebied, afhankelijk van de functie en het krijgsmachtdeel.⁴³ Deze specialisaties gaan over bewaken, beveiligen en politietaken, bouwen, repareren en onderhouden, computers, netwerken en ICT, facilitair, sport en overig, gevechtsfuncties, inlichtingen en veiligheid, reservisten, techniek en materieel, transport en logistiek, verzorging, gezondheid en geneeskunde, vliegen, vliegtuigen en air control of werken op een schip.⁴⁴ Vervolgens kunnen militairen opleidingen binnen hun eigen krijgsmachtsonderdelen of aan de Defensie Academie volgen.

³⁵ IFV (2016b).

³⁶ www.ifv.nl/Paginas/Over-IFV.aspx

³⁷ <https://werkenbijdefensie.nl/over-defensie/toelatingseisen-en-keuring/>

³⁸ www.defensie.nl/onderwerpen/keurings-en-opleidingen-bij-defensie

³⁹ www.defensie.nl/onderwerpen/defensieacademie/

⁴⁰ www.defensie.nl/onderwerpen/gezondheidszorg/medische-opleidingen

⁴¹ www.defensie.nl/onderwerpen/keurings-en-opleidingen-bij-defensie/opleiding-tot-militair

⁴² <https://werkenbijdefensie.nl/jouw-opleiding/defensie-opleidingen/algemene-militaire-opleiding/>

⁴³ <https://werkenbijdefensie.nl/jouw-opleiding/defensie-opleidingen/functie-opleiding.html>

⁴⁴ <https://werkenbijdefensie.nl/dit-kun-je-doen/>

De Nederlandse Defensie Academie

De Nederlandse Defensie Academie (NLDA) verzorgt officierstrainingen, onderwijs en loopbaangerichte cursussen voor officieren op intermediair en hoger niveau. Het gaat hier in de eerste plaats om de militair-wetenschappelijke opleidingen (MWO): Krijgswetenschappen, Militaire Bedrijfswetenschappen en Militaire Systemen en Technologie. De MWO duurt in totaal vier tot vijf jaar. Daarvan staan één of twee jaar in het teken van de militaire opleiding en vorming en de voorbereiding op de eerste officiersfunctie.⁴⁵ De resterende drie jaar wordt wetenschappelijk onderwijs gevolgd. Verder kunnen er aan de Defensie Academie de volgende opleidingen gevolgd worden: Korte Officiersopleiding, specialistenopleiding, loopbaanopleidingen, Post Academische Opleiding Militair Juridische Dienst Krijgsmacht, Masteropleiding Military Strategic Studies, Bachelor Human Factors en Systeemveiligheid en de ontwikkeling van leiderschap en teameffectiviteit in het Expertisecentrum Leiderschap Defensie.

Defensieonderzoek

Het wetenschappelijke onderzoek aan de Faculteit Militaire Wetenschappen voedt het academisch onderwijs. Dit onderzoek moet ook bijdragen aan het verbeteren van militaire operaties. De onderzoeksthema's gaan onder meer over militaire disciplines zoals strategie, commando en controle in militaire organisaties, leiderschap en ethiek, defensie economie, militaire rechtspraak en geschiedenis, logistiek en technologische domeinen, het optimaliseren van operationele processen, navigatie, onderhoud en gevechtssystemen. Veel van dit onderzoek wordt uitgevoerd in nauwe samenwerking met universiteiten en andere kennisinstellingen. Het militair onderzoek vindt plaats binnen de Stichting Wetenschappelijk Onderwijs en Onderzoek. Dit is de wettelijk aangewezen onafhankelijke rechtspersoon die verantwoordelijk is voor de Defensie Academie.⁴⁶ Als zodanig borgt de stichting de kwaliteit van het onderzoek en is zij tevens de bevoegde instantie die wetenschappelijke graden (bachelor en master) aan studenten toekent.

Politieonderwijs in Engeland & Wales

Net als in ons land is binnen het politieonderwijs in Engeland & Wales een discussie gaande over de vereiste kennis en kunde die nodig zijn om hedendaags en toekomstig politiewerk goed te kunnen (blijven) uitvoeren.⁴⁷ De verwachtingen van burgers ten aanzien van de politie stijgen en ook is de mondiale samenleving complexer geworden. Denk bijvoorbeeld aan cybercriminaliteit, grensoverschrijdende financiële criminaliteit en georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit. Daarnaast is het door gebruik van sociale media mogelijk om gebeurtenissen, waaronder politieoptreden, binnen enkele minuten te registreren en online te plaatsen. Er bestaat, kortom, een besef dat de politie en het politiewerk 'slimmer' ingericht moet worden om beter op nieuwe ontwikkelingen in te kunnen spelen.

Het stelsel van politieonderwijs

In de huidige situatie hebben de 43 verschillende politiekorpsen in Engeland & Wales ieder op hun eigen manier het politieonderwijs georganiseerd. Dit betekent dat ieder korps - op basis van geografische of sociaal-demografische kenmerken - kan kiezen hoe het eigen curriculum in te vullen.⁴⁸ Naast de individuele eisen van het lokale politiekorps, moet er een proeftijd van twee jaar worden doorlopen bij het *Initial Police Learning and Development Program*.⁴⁹ Binnen dit programma leren aspiranten niet alleen

⁴⁵ <https://www.defensie.nl/onderwerpen/defensieacademie/opleidingen>

⁴⁶ MinDef (2017). *Onderwijs- en onderzoeksverslag 2017*. Den Haag: Ministerie van Defensie.

⁴⁷ Rogers, C., & Smith, B. (2018). 'The College of Policing: Police Education and Research in England and Wales'. In C. Rogers & B. Frevel (red.), *Higher Education and Police*. Londen: Palgrave MacMillan, 97-106.

⁴⁸ Rogers, C., & Smith, B. (2018).

⁴⁹ www.prospects.ac.uk/jobs-and-work-experience/job-sectors/law-enforcement-and-security/joining-the-police

in het klaslokaal en op de werkplek, maar er vindt ook een plaatsing in een lokale gemeenschap plaats.⁵⁰ De diversiteit aan benaderingen en het verschil in onderwijsinhoud per korps maakt het in Engeland & Wales lastig om een een samenhangende nationale structuur voor politieonderwijs te ontwikkelen.

College of Policing

Tegen deze achtergrond is in 2012 het *College of Policing*⁵¹ opgericht, de Britse variant van de Politieacademie. Het doel van dit instituut is om degenen die werkzaam zijn bij de politie te voorzien van de nodige basisvaardigheden en kennis om criminaliteit te voorkomen, het publiek te beschermen en het vertrouwen van het publiek te waarborgen.⁵² Naast dat het *College of Policing* een coherente, nationale onderwijsstructuur aanbiedt (het *National Policing Curriculum*) dat zich onder meer richt op openbare orde, criminaliteitsreductie, de omgang met kwetsbare mensen en het ondersteunen van slachtoffers, is het haar ambitie om kennis en standaarden te ontwikkelen over 'what works' in *policing*, zodat de professionaliteit van de politie omhoog gaat. Onderzoek binnen het *College of Policing* richt zich dan ook nadrukkelijk op de effectiviteit van politiewerk en *evidence-based policing*.⁵³ Ontwikkelingen gericht op de professionalisering van onderwijs en onderzoek zijn nog volop gaande.

In 2016 heeft het *College of Policing* een *Policing Education Qualifications Framework* opgesteld.⁵⁴ Vanaf september 2018 wordt er binnen dit raamwerk een driejarige opleiding tot politiefunctionaris aangeboden: de *Police Constable Degree Apprenticeship* (PCDA). Aspiranten kunnen via deze weg bij de politieorganisatie aansluiten en krijgen hun diploma door enerzijds praktijkervaring op te doen en door zich anderzijds te verdiepen in academische kennis en theorie. Het succesvol afronden van de driejarige opleiding leidt tot de toekenning van een diploma in de professionele politiepraktijk. Ten tweede is er een speciaal bachelorniveau opgesteld, de *Degree Holder Entry Programme of Graduate Conversion Programme*. Dit is een praktijkgericht programma, gericht op afgestudeerden in een bepaald politiespecialisme. Als derde instroommogelijkheid kan er gekozen worden voor een *Pre-Join Degree* die wordt aangeboden voorafgaand aan een formele aanstelling bij de politie. Kandidaten volgen een praktijkgerichte opleiding om specifieke vaardigheden te ontwikkelen en worden vervolgens beoordeeld aan de hand van nationale beoordelingscriteria die voor de politie gelden. Verschillende universiteit (soms voormalige hogescholen) in Engeland & Wales zijn nauw betrokken bij het opzetten van het nieuwe onderwijs- en onderzoeksprogramma voor de politie.

Politieonderwijs in Noorwegen

Het stelsel van politieonderwijs

Het politieonderwijs in Noorwegen wordt verzorgd door de *Politihøgskolen*, ofwel *The Norwegian Police University College* (PHS).⁵⁵ De PHS valt onder de *Norwegian Police Directorate* dat is ondergebracht bij het ministerie van Justitie en Politie en biedt een basisopleiding aan voor iedereen die bij de politie wil dienen. Ook is het instituut verantwoordelijk voor het aanbieden van postdoctorale studies en trainingen voor professionals die al in dienst zijn van de politie. De PHS werkt op het terrein van onderwijs en onderzoek samen met Scandinavische en andere Europese partners. De PHS voert verder uitgebreid onderzoek naar de politie en het politieonderwijs uit.

⁵⁰ www.college.police.uk/What-we-do/Learning/Curriculum/Initial-learning/pages/initial-learning.aspx

⁵¹ <http://www.college.police.uk/Pages/Home.aspx>

⁵² www.college.police.uk

⁵³ <http://www.college.police.uk/What-we-do/Research/Pages/default.aspx>; binnen Schotland bestaat er ook het Scottish Institute for Policing Research (www.sipr.ac.uk).

⁵⁴ www.college.police.uk/What-we-do/Learning/Policing-Education-Qualifications-Framework/Pages/Policing-Education-Qualifications-Framework.aspx

⁵⁵ www.phs.no

Bacheloronderwijs

De basisopleiding om bij de Noorweegse politie te komen bestaat uit een driejarige opleiding, die resulteert in een Bachelordiploma. Deze opleiding bestaat uit één jaar veldwerk en twee jaar training op school.⁵⁶ De bachelor in politiestudies bevat een professioneel georiënteerd programma die een brede theoretische en praktische basis voor het politiewerk legt.⁵⁷ De filosofie achter het verkrijgen van een bachelordiploma is dat alle nieuwe politieagenten 'generalisten' moeten zijn. Dat betekent dat politieagenten moeten beschikken over basiskennis en vaardigheden met betrekking tot criminaliteit, preventie, openbare orde en de civiel georiënteerde werkzaamheden van de politie. De bachelor bestaat uit vijf studiegebieden: politie en samenleving, onderzoeksmethodologie (inclusief het doen van digitaal politiewerk), ordehandhaving en politiezorg, misdaadpreventie en het verrichten van criminaliteitsgericht onderzoek.

Masteronderwijs

Naast de Bacheloropleiding biedt de *Politihøgskolen* twee Masteropleidingen aan voor politieagenten met een managementfunctie of leidinggevende functie binnen het korps: de *Master of Police Science* en de *Master of Criminal Investigation*.⁵⁸ Deze twee opleidingen worden aangeboden als een parttime programma en duren circa vier jaar. De *Master of Police Science* is een interdisciplinaire studie over de politie als instelling en over de breedte van het politiewerk. Het doel van de master is het ontwikkelen van wetenschappelijke kennis die de politie nodig heeft om hun taken te begrijpen en uit te voeren. Tegelijk draagt de studie bij aan kritische reflectie op de rol van de politie in de samenleving en de verantwoordelijkheid van degenen die het politiewerk verrichten. De *Master of Criminal Investigation* is ontworpen om een bijdrage te leveren aan de theoretische en praktische ontwikkeling van strafrechtelijk onderzoek. Het gaat hier om de kennis en vaardigheden te verdiepen van senior politiefunctionarissen in de opsporing.

Daarnaast wordt in samenwerking met de Noorse Universiteit de Master in *Digital Forensics and Cybercrime Investigation* aangeboden.⁵⁹ Deze studie biedt een specialisatie in cyberonderzoek, forensisch onderzoek, rechtsbescherming en privacyreglementen.⁶⁰ Verder verzorgt de PHS verschillende postdoctorale opleidingen die bijdragen aan de versterking van het algemene competentieniveau van de Noorse politiedienst.⁶¹ Het aanbod van de Masteropleidingen is een antwoord op een gevoelde behoefte om politiepersoneel meer analytische vaardigheden en competenties mee te geven. Met de masterprogramma's wil men dus bijdragen aan een hoger – academisch – denk- en werkniveau bij de politie.⁶² Momenteel doet de PHS onderzoek binnen de volgende clusters: the politie als maatschappelijke institutie, de organisatie, cultuur en gedragingen van politiediensten, politiestrategieën, -praktijken en methoden en uitdagingen voor de politie.⁶³ Hierbij wordt ook samengewerkt met wetenschappers buiten de PHS.

⁵⁶ Fekjær, S. B., & Petersson, O. (2018). 'Producing legalists or dirty Harrys? Police education and field training'. *Policing and Society*, online first.

⁵⁷ <https://www.phs.no/en/studies/bachelor-police-studies/>

⁵⁸ <https://www.phs.no/en/studies/master-in-police-science/>

⁵⁹ <https://www.ntnu.edu/studies/miseb>

⁶⁰ Andresen, A. H., & Jon, N. (2018). 'Responding to Needs of Higher Analytical Competence in the Police: Master Programmes at the Norwegian Police University College'. In *Higher Education and Police* (pp. 181-196). Springer, Cham.

⁶¹ www.phs.no/en/studies/post-graduate-studies/

⁶² Andresen, A. H., & Jon, N. (2018). 'Responding to Needs of Higher Analytical Competence in the Police: Master Programmes at the Norwegian Police University College'. In C. Rogers & B. Frevel (red.), *Higher Education and Police*. Londen: Palgrave MacMillan, 181-196.

⁶³ www.phs.no/forskning/forskergrupper/

Tot besluit

Vanwege de complexe rol van de politie in de moderne samenleving is kwalitatief hoogwaardig politieonderwijs van belang.⁶⁴ Datzelfde geldt voor individuele politieambtenaren die over een breed handelingsrepertoire moeten kunnen beschikken om goed werk te verrichten. Bovendien moet de politie over haar keuzes en wijze van handelen niet alleen verantwoording afleggen via formele democratische instituties, maar ook via 'informele kanalen' zoals de voortdurende interactie met het publiek. Daarnaast valt 'integraal optreden' en 'multidisciplinaire samenwerking' van de politie met haar partners niet meer weg te denken uit het overheidsbeleid. Het is dus noodzakelijk dat politieonderwijs – en samenhangend: onderzoek – blijft innoveren. Volgens een recent rapport van de Inspectie Veiligheid en Justitie heeft de politie op dit punt een inhaalslag te maken.⁶⁵ Naar de toekomst toe moet de politie eenduidiger aangeven welke onderwijsbehoeften er leven. Op basis hiervan kunnen er concrete plannen en leerdoelen worden opgesteld die vervolgens toetsing behoeven. Naast dat dit belangrijk is voor het niveau en de vorming van politieambtenaren, draagt opleidingsbeleid ook bij aan een betere persoonsplanning en leeftijdsopbouw bij de politie. Momenteel vergrijst de organisatie snel. Meer differentiatie in opleidingen om beter aan te sluiten bij de diverse achtergronden, leeftijden en niveaus van instromers kan hierbij helpen. Daarnaast zou de Politieacademie nauwer kunnen samenwerken met mbo's, hbo's en universiteiten die beschikken over nuttige kennis en kunde voor de politie.

⁶⁴ Zie het gesprek tussen Peter IJzerman en Willem Woelders in het *Tijdschrift voor Politie*, voetnoot 1.

⁶⁵ www.inspectie-jenv.nl/actueel/nieuws/2018/06/07/politie-moet-meer-investeren-in-politieonderwijs